

Sygn. akt IV KK 434/15

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 10 marca 2016 r.,

sprawy **J. Z.**

w przedmiocie wyroku łącznego

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 17 lipca 2015 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w T.

z dnia 26 lutego 2015 r.,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w T. wyrokiem łącznym z 26 lutego 2015 roku, po rozpoznaniu wniosku skazanego J. Z. co do wyroku łącznego, orzekł w sposób następujący:

1. na podstawie art. 17 §1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie wyroków opisanych w punktach I-XI objętych prawomocnymi wyrokami łącznymi Sądu Rejonowego w E. z dnia 28

- czerwca 1983 r. Sądu Rejonowego w T. z dnia 29 lipca 1986 r., oraz Sądu Rejonowego w L. z dnia 03 listopada 1995 r.;
2. na podstawie art. 572 k.p.k., umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 21 października 1998 r.;
 3. rozwiązał orzeczenie w zakresie kary łącznej roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 lipca 2004 r.:
 4. na podstawie art. 91 § 2 k.k. połączył skazanemu J. Z. kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach XIII, XIV, XV - w punkcie a/ oraz XVI i wymierzył mu w miejsce kar jednostkowych karę łączną 3 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności;
 5. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k., na poczet orzeczonej w punkcie 4 kary łącznej zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 lipca 2004 r. od dnia 11 maja 2004 r. do dnia 28 lipca 2004 r. - przyjmując, iż jeden dzień pozbawienia wolności równy jest jednemu dniowi kary pozbawienia wolności oraz okresy kar dotychczas odbytych;
 6. na podstawie art. 572 k.p.k., umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie wyroków opisanymi w punktach XVII i XVIII;
 7. na podstawie art. 91 § 2 k.k. i art. 89 § 1a kk połączył skazanemu J. Z. kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach XIX - XXVII i wymierzył mu w miejsce kar jednostkowych karę łączną 5 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności;
 8. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 kk, na poczet orzeczonej w punkcie 7 kary łącznej zaliczył okresy kar dotychczas odbytych;
 9. na podstawie art. 577 k.p.k. początek odbywania kar łącznych pozbawienia wolności orzeczonych w punktach 4 i 7, pozostawił do ustalenia jednostce penitencjarnej;
 10. na podstawie art. 576 k.p.k. orzekł, iż w pozostałym zakresie rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach objętych niniejszym wyrokiem łącznym, określonych w punktach XIV, XVI, XIX - XXIII, XXV-XXVII, podlegają odrębnemu wykonaniu, orzekł o kosztach obrony z urzędu skazanego, zwolnił skazanego od ponoszenia

wydatków w sprawie obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obrońca skazanego J. Z. zarzucając orzeczeniu Sądu I instancji:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku - a to art. 366§ I k.p.k., art. 410 k.p.k. poprzez brak wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy oraz brak oparcia orzeczenia na wszystkich okolicznościach, które wynikają ze zgromadzonego materiału dowodowego , tj. poprzez niewyjaśnienie okoliczności pozwalających na dokonanie ustaleń dotyczących istnienia związku podmiotowego i przedmiotowego zachodzącego pomiędzy czynami objętymi wyrokami skazującymi, wymienionymi w punktach XIII, XIV, XV pkt a, XVI wyroku łącznego, oraz w punktach XIX do XXVII wyroku łącznego, a które to okoliczności rzutują na wymiar kary łącznej,
2. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia - a to art. 424§2 k.p.k. poprzez brak przytoczenia okoliczności rzutujących na wymiar kary łącznej tj. okoliczności dotyczących związku podmiotowego i przedmiotowego zachodzącego pomiędzy czynami objętymi wyrokami skazującymi, wymienionymi w punktach XIII, XIV, XV pkt a, XVI wyroku łącznego, oraz w punktach XIX do XXVII wyroku łącznego, a w wypadku nie uwzględnienia przytoczonych wyżej zarzutów:
3. rażącą niewspółmierność orzeczonej kary łącznej.

W konkluzji tak zbudowanego środka odwoławczego autora apelacji domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczonej kary łącznej (w punktach 4 i 7 wyroku) poprzez orzeczenie kar łącznych pozbawienia wolności w niższym wymiarze, uwzględniającym w pełniejszym zakresie zasadę absorpcji, względnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Jednocześnie, sam skazany złożył także do Sądu Okręgowego oświadczenie, w którym – w nawiązaniu do apelacji swego obrońcy - stwierdził, że w pełni ją popiera.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 17 lipca 2015 r., , utrzymał w mocy wyrok w zaskarżonej części.

Obecnie, wyrok sądu odwoławczego został zaskarżony kasacją wniesioną

przez obrońcę skazanego J. Z. Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił wyrokowi sądu odwoławczego „*rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść orzeczenia, a to naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w związku z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nieprawidłowe ich zastosowanie polegające na braku rzeczywistego i rzetelnego rozpatrzenia zarzutu apelacyjnego odnośnie zbadania związku podmiotowo- przedmiotowego pomiędzy czynami popełnionymi przez skazanego oraz na wadliwej konstrukcji uzasadnienia Sądu I instancji, a także na uchybieniu Sądu Okręgowego polegające na braku szczegółowego opisu procesu przeprowadzania kontroli instancyjnej, w szczególności odnośnie zarzutów apelacyjnych, który to opis powinien się znaleźć w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku*”.

W oparciu o tak skonstruowany zarzut, autor kasacji wniósł o „*uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 26 lutego 2015 r., ze względu na nierozpatrzenie okoliczności, które powinny były współdecydować (w części przeważającej) o wysokości orzeczonej kary łącznej oraz ze względu na brak możliwości merytorycznej kontroli instancyjnej zarówno orzeczenia Sądu Okręgowego, jak i Rejonowego*”.

Jednocześnie, skarżący wystąpił o „*nakazanie w uzasadnieniu Sądowi orzekającemu w sprawie zastosowanie nowego przepisu art. 89 § 1b k.k. w obowiązującym po 1 lipca 2015 r. brzmieniu w odniesieniu do kary wymienionej w wyroku pod numerem XX (wyrok Sądu Rejonowego w J. z dnia 24 lipca 2013 r.)*”.

W kasacji zamieszczono równocześnie wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanemu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego J. Z. okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co przemawiało za jej rozpoznaniem na posiedzeniu bez udziału stron i oddaleniem w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k. Stosownie bowiem do dyspozycji przepisu art. 523 § 1 k.p.k., wskazany tam nadzwyczajny środek zaskarżenia musi wykazać rzeczywiste zaistnienie naruszenia prawa i to o charakterze kwalifikowanym – tj. rażącym oraz przedstawić skuteczne argumenty, z których wynika, że podnoszone uchybienie mogło mieć istotny wpływ na treść kwestionowanego wyroku.

W niniejszej sprawie powyższe wymagania ustawowe nie zostały spełnione. Brak bowiem przesłanek potwierdzających tezę sformułowaną w nadzwyczajnym środku zaskarżenia, co do tego, że zarzuty podniesione w apelacji nie zostały rozpoznane przez sąd odwoławczy. Nie ma też żadnych podstaw do formułowania wymagania przedstawienia przez Sąd Okręgowy „szczegółowego opisu przeprowadzania kontroli instancyjnej /.../, który to opis powinien się znaleźć w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku”. Wskazany przez skarżącego przepis art. 433 § 2 k.p.k. nakłada na sąd odwoławczy obowiązek rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów apelacyjnych, a dyrektywy wynikające z przepisu art. 457 § 3 k.p.k. obligują do podania powodów rozstrzygnięcia tego sądu i ustosunkowania się do wniosków oraz zarzutów apelacyjnych. Ocena tej argumentacji z punktu widzenia znaczenia jej poziomu dla treści orzeczenia, jest dokonywana na etapie kontroli kasacyjnej, przez pryzmat kryterium istotnego wpływu ewentualnych uchybień na treść orzeczenia. Tego ostatniego nie można jednak przypuszczać lub tylko domniemywać, ale należy go wykazać, czego autor przedmiotowej kasacji nie uczynił przyznając wręcz, że „trudno powiedzieć, jaki wpływ uchybienia procesowe miały na treść orzeczenia”. Tym samym nie zostało zrealizowane wymaganie sformułowane przez ustawodawcę w art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k.

W niniejszej sprawie, niezależnie od formalnego kształtu postawionego zarzutu, istota kasacji sporządzonej przez obrońcę skazanego J. Z. wyraża w gruncie rzeczy subiektywne przekonanie skarżącego co do tego, która z zasad stosowanych przy łączeniu kar – powinna uzyskać przewagę w toku rozpoznawania niniejszej sprawy. Takie określenie podstawy kasacji otwierałoby możliwość uznania jej za prawnie niedopuszczalną, stąd też niewątpliwie próba oparcia jej na zarzucie natury procesowej, co nie zmienia jednak sytuacji, że ciężar wywodów zaprezentowanych w nadzwyczajnym środku zaskarżenia skierowany jest na zagadnienie surowości kary orzeczonej w tej sprawie w wyroku łącznym. Uznając – pomimo to – za możliwe odniesienie się do postawionego zarzutu w jego aspekcie procesowym, nie należało tracić z pola widzenia wagi powyższego zagadnienia.

Nie sposób przy tym nie dostrzec, że stawiając obecnie zarzut braku ustosunkowania się przez sąd odwoławczy do skargi apelacyjnej, w której

podnoszono „*niewyjaśnienie okoliczności pozwalających na dokonanie ustaleń dotyczących istnienia związku podmiotowego i przedmiotowego zachodzącego pomiędzy czynami objętymi wyrokami skazującymi, wymienionymi w punktach XIII, XIV, XV pkt a, XVI wyroku łącznego, oraz w punktach XIX do XXVII wyroku łącznego*” – w istocie rzeczy nie sprecyzowano jakież to okoliczności zostały przez ten sąd pominięte. Niezależnie bowiem od rozbudowanej części motywacyjnej skargi kasacyjnej, jej wywody sprowadzają się do kwestionowania oceny wyrażonej przez sąd odwoławczy w odniesieniu do znaczenia związku podmiotowo-przedmiotowego między poszczególnymi czynami będącymi przedmiotem procesów w sprawach objętych wyrokiem łącznym oraz braku szerszej wypowiedzi Sądu I instancji na ten sam temat.

W obu tych aspektach stanowiska skarżącego nie można podzielić. Znamienne jest przy tym, że autor kasacji nie precyzuje bliżej w czym konkretnie upatruje tego związku podmiotowego na gruncie niniejszego postępowania i w jakim zakresie ów przywoływany przez niego wielokrotnie związek podmiotowy – został pominięty przy ferowaniu wyroku łącznego. Bardziej konkretnie zagadnienie związku zostało zarysowane w aspekcie przedmiotowym, gdzie wskazano na popełnienie części czynów w okresie od 18 lutego 2012 r. do 23 maja 2012 r. i podniesiono, że „próżno szukać w uzasadnieniu Sądu Okręgowego odniesienia się do tej okoliczności bliskiego związku czasowego między popełnionymi czynami”. Niezależnie od rzeczywiście stosunkowo skondensowanej formy wypowiedzi sądu odwoławczego w tej sprawie trzeba podkreślić, że akurat do zagadnienia eksponowanego obecnie przez autora kasacji – sąd odwoławczy odniósł się wyraźnie i jednoznacznie. Przypomniawszy bowiem powszechnie przyjętą w orzecnictwie zasadę, że wyrok łączny jest instytucją prawa materialnego, jej zastosowanie jest obligatoryjne i wcale nie jest nakierowane na ukształtowanie sytuacji skazanego w sposób maksymalnie dla niego korzystny. Tymczasem, całe rozumowanie skarżącego, zarysowane już w apelacji i powielone w kasacji sprowadza się do prezentowania założenia, że znaczna liczba przestępstw zbliżonych rodzajowo i popełnionych w krótkich odstępach czasowych powinna prowadzić – w ramach wyroku łącznego - do złagodzenia represji karnej, w porównaniu z jej wymiarem wynikającym z pojedynczych skazań – taki przecież

jest zasadniczy kierunek kasacji i jej wymowa eksponująca rażąca niewspółmierność kary łącznej orzeczonej wobec skazanego. Założenie to jest oczywiście błędne, o czym przekonuje choćby treść art. 91 § 1 k.k., który wprawdzie – w określonych tam okolicznościach – przewiduje orzeczenie jednej kary za wiele czynów, ale jednocześnie pozwala przekroczyć jej górną granicę aż o połowę. Nie ma też żadnych aksjologicznych przesłanek do zaakceptowania tezy, że sprawcy, który w sposób szczególnie uporczywy i zuchwały dopuszcza się licznych przestępstw przeciwko mieniu, właśnie za ową częstotliwość i konsekwencję w podążaniu drogą przestępstwa, pomimo kolejnych wyroków skazujących – „przysługuje swoista premia” w postaci bardziej korzystnego zredukowania kar orzeczonych w wyrokach podlegających połączeniu. Odnotować też trzeba, że Sąd I instancji w swoim uzasadnieniu podkreślił, iż brał pod uwagę zarówno liczbę przestępstw przypisanych skazanemu poszczególnymi wyrokami, pogrupowanych w odpowiednie ciągi właśnie z punktu widzenia ich ułożenia w czasie – w relacji do dat wyrokowania, jak i elementy podmiotowe w postaci braku wyciągnięcia przez skazanego odpowiednich wniosków z wcześniejszych skazań oraz uporczywość w powracaniu na drogę przestępstwa. Właśnie te okoliczności uznał za przesłanki uzasadniające przyjęcie zasady łączenia kar pozbawienia wolności bliższe kumulacji niż absorpcji.

Argumenty przedstawione w tym względzie podzielił sąd odwoławczy, czemu dał dostateczny wyraz w swoim rozstrzygnięciu i jego uzasadnieniu.

W tych warunkach należało dojść do przekonania, że Sądy obu instancji miały w sposób wystarczający na uwadze argumenty określone przez skarżącego jako okoliczności przedmiotowo-podmiotowe występujące w sprawach będących przedmiotem analizy w toku postępowania o wydanie wyroku łącznego. W motywach obu wyroków podkreślono w szczególności bardzo bliski związek między poszczególnymi czynami przypisanymi skazanemu w kolejnych procesach, tj. skierowanie ich przeciwko jednorodnemu przedmiotowi ochrony, jakim jest mienie. Zaakcentowano także indywidualne nastawienie sprawcy i jego swoistą „konsekwencję” w popełnianiu czynów zabronionych wyczerpujących w szczególności znamiona przestępstwa oszustwa. W pełni zasadnie jednak uznano, że 27 wyroków skazujących za takie i podobne przestępstwa nie uprawnia do

ubiegania się o pobłażliwe traktowanie i nie daje podstaw do domagania się zastosowania dalej idącej absorpcji orzeczonych kar jednostkowych, lecz wręcz przeciwnie, uzasadnia taką ocenę związku pomiędzy poszczególnymi przestępstwami, jaka została wyrażona w uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Sąd odwoławczy w pełni taką ocenę zaakceptował i dał temu wyraz odnosząc się do zarzutów podniesionych przez skarżącego w apelacji i popartych przez skazanego. Wbrew twierdzeniom zaprezentowanym w kasacji – nie zostały one pominięte, lecz z uwagi na ich charakter, motywy ich nieuwzględnienia – nie wymagały szerokiego rozwinięcia.

Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia było orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego. Zgodnie z dyspozycją przepisów art. 626 § 1 k.p.k. i art. 636 § 1 k.p.k., stosowanych odpowiednio w postępowaniu kasacyjnym – art. 637a k.p.k. – w sprawach z oskarżenia publicznego, w razie nieuwzględnienia środka zaskarżenia, wniesionego wyłącznie przez oskarżonego, koszty sądowe postępowania kasacyjnego ponosi skazany. Zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty od kasacji o jakim mowa w art. 527 § 2 k.p.k., ma charakter tymczasowy, tj. funkcjonuje do czasu wydania orzeczenia o oddaleniu kasacji – o ile nie zapadnie odrębne postanowienie o zwolnieniu od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, co w tej sprawie nie nastąpiło.

Wobec oddalenia kasacji, nie było natomiast podstaw do uwzględnienia wniosku obrońcy o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanemu, która nie była obroną wykonywaną z urzędu.

kc